

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ**

ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради ІПО

Протокол 10.01.26 № 5

Голова вченої ради ІПО

Т.А. Вежновець

**НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ТА ПРОГРАМА
ЦИКЛУ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ**

**«СИМУЛЯЦІЙНЕ УДОСКОНАЛЕННЯ: БАЗОВИЙ КУРС
ЛАПАРОСКОПІЇ В ГІНЕКОЛОГІЇ»**

ТРИВАЛІСТЬ ЦИКЛУ – 1 ТИЖДЕНЬ (39 ГОДИН)

**Кафедра госпітального акушерства і гінекології
та післядипломної освіти**

Київ 2026

РЕЦЕНЗЕНТИ:

а) Громова Антоніна Макарівна

доктор медичних наук, заслужений діяч науки і техніки України,
професор, завідувач кафедри акушерства і гінекології №1 ПДМУ

б) Бенюк Василь Олексійович

доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри факультетського
акушерства і гінекології, НМУ імені О.О. Богомольця

Навчальна програма та план циклу тематичного удосконалення
«Симуляційне удосконалення: базовий курс лапароскопії в гінекології»
розглянуті постійно діючою навчально-методичною комісією вченої ради
Інституту післядипломної освіти НМУ імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ:

Протокол від 13 груд 2026 р № 5.

СКЛАД РОБОЧОЇ ГРУПИ

- **Говсєєв Дмитро Олександрович**

д. мед. н., професор, завідувач кафедри госпітального акушерства і гінекології та післядипломної освіти НМУ імені О.О.Богомольця

- **Берестовий Владислав Олегович**

PhD, доцент кафедри госпітального акушерства і гінекології та післядипломної освіти НМУ імені О.О.Богомольця

- **Берестовий Олег Олександрович**

д.мед.н., асистент кафедри госпітального акушерства і гінекології та післядипломної освіти НМУ імені О.О.Богомольця

- **Громова Олександра Леонідівна**

д. мед. н., асистент кафедри госпітального акушерства і гінекології та післядипломної освіти НМУ імені О.О.Богомольця

- **Мартінова Лілія Іванівна**

к. мед. н., доцент кафедри госпітального акушерства і гінекології та післядипломної освіти НМУ імені О.О.Богомольця

- **Мартич Андрій Миколайович**

асистент кафедри госпітального акушерства і гінекології та післядипломної освіти НМУ імені О.О.Богомольця

- **Прощенко Ольга Миколаївна**

д.мед.н., доцент кафедри госпітального акушерства і гінекології та післядипломної освіти НМУ імені О.О.Богомольця

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма циклу тематичного удосконалення «Симуляційне удосконалення: базовий курс лапароскопії в гінекології» призначена для підвищення кваліфікації спеціалістів лікарів акушерів-гінекологів, лікарів-гінекологів дитячого та підліткового віку, лікарів-хірургів.

Цикл проводиться відповідно до «Положення про організацію та здійснення освітньої діяльності на післядипломному рівні в Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця» з урахуванням засад Постанов Кабінету Міністрів України від 14.07.21 р № 725 «Про затвердження Положення про систему БПР медичних і фармацевтичних працівників» та від 29 вересня 2023 р. № 1036 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 14 липня 2021 р. № 725»; наказів Міністерства охорони здоров'я України від 25.07.2023 № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними спеціальностями» (зі змінами), від 16 квітня 2025 № 650 «Про затвердження Порядку проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я та внесення змін до деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України», від 22.07.1993 № 166 «Про подальше удосконалення системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів та фармацевтів (провізорів)» (зі змінами).

Мета циклу — ґрунтовне опанування сучасних принципів та технік лапароскопічної хірургії в гінекології, які є ключовими для безпечного й ефективного виконання малоінвазивних втручань. Програма базового курсу спрямована на формування міцного фундаменту знань про анатомо-фізіологічні особливості органів малого таза, засвоєння принципів лапароскопічного доступу, використання ендоскопічного обладнання та інструментів, а також розвиток просторового мислення й моторних навичок, необхідних для виконання базових операцій.

Слухачі отримають поглиблені знання про показання та протипоказання до лапароскопічних втручань, алгоритми передопераційної підготовки пацієнток, принципи вибору оптимального методу знеболення та профілактики інтра- і післяопераційних ускладнень. Особливий акцент робиться на опануванні методики створення пневмоперитонеуму, техніки введення троакарів та безпечному використанні електрохірургічних технологій.

Програма включає симуляційні тренінги на лапароскопічних бокс-тренажерах на яких слухачі відпрацьовують базові маніпуляції: орієнтацію в черевній порожнині, бімануальну координацію, точне накладання затискачів,

відпрацювання технічних вправ. Заняття проводяться за принципом поступового ускладнення вправ — від базових моторних завдань до комплексних сценаріїв, що імітують клінічні ситуації.

Курс передбачає детальне ознайомлення з сучасними стандартами та рекомендаціями професійних асоціацій, огляд новітніх лапароскопічних систем, 3D-візуалізації та інструментів. Значна частина програми присвячена формуванню культури безпеки: дотриманню принципів ергономіки, мінімізації ризику ятрогенних ушкоджень, веденню операційної документації та роботі в мультидисциплінарній команді.

У рамках курсу розглядаються питання післяопераційного менеджменту: профілактика больового синдрому та інфекційних ускладнень, рання активізація пацієнток, моніторинг життєвих функцій та індивідуалізоване ведення реабілітаційного періоду. Додатково обговорюються аспекти комунікації з пацієнтками, інформованої згоди на оперативне втручання та психологічної підтримки у перед- і післяопераційному періоді.

У навчальному плані циклу зазначено контингент слухачів, тривалість їх навчання, розподіл годин, відведених на вивчення тем навчальної програми. У разі необхідності, враховуючи базовий рівень знань слухачів, кафедра може вносити корективи та доповнення до навчальних годин, які регламентовані навчальними планами, в межах 15 % від загального обсягу часу.

Навчальний план та програма циклу тематичного удосконалення доповнені переліком практичних навичок, списком рекомендованих літературних джерел.

Для виконання цієї програми під час навчання передбачено такі види навчальних занять: лекції, практичні заняття, різні види семінарських занять, а також самостійну роботу слухачів.

Перед початком циклу здійснюється контроль рівня знань особи у формі тестування.

Для визначення рівня засвоєння програми циклу передбачено підсумковий іспит, який складається з:

- тестування;
- оцінки практичних навичок в симуляційних умовах (в симуляційних центрах, на манекенах тощо), якщо програма навчання передбачала вдосконалення або набуття практичних навичок;
- вирішення клінічних завдань.

Слухачам, які виконали програму та успішно склали іспит, видається сертифікат про проходження циклу встановленого зразка.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ЦИКЛУ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

«Симуляційне удосконалення: базовий курс лапароскопії в гінекології»

Тривалість навчання: 1 тиждень (39 годин)

Контингент: лікарі-акушери-гінекологи, лікарі-гінекологи дитячого та підліткового віку, лікарі-хірурги (відповідно до Наказів МОЗ України від 25 липня 2023р № 1347 та від 16.04.2025 № 650).

Код	Назва теми	Кількість навчальних годин				
		Лекції	Семін. заняття	Практ. заняття	Самост. робота*	Разом
1	2	3	4	5	6	7
1	Вступ до лапароскопії: історія, визначення, види, показання та протипоказання					
1.1	Історія та еволюція лапароскопії: розвиток гінекологічної лапароскопії.		0,5			0,5
1.2	Вступ до лапароскопії та основи малоінвазивної хірургії. Визначення. Діагностична, оперативна (планова та ургентна) лапароскопія.		0,5			0,5
1.3	Відеолапароскопія, HD/3D-візуалізація, робот-асистовані системи, однопортові, NOTES методики.			1		1
1.4	Показання та протипоказання; переваги й обмеження лапароскопії.			1		1
1.5	Концепції FTS і ERAS в гінекологічній лапароскопії. Зменшення травми, швидша реабілітація, зниження інфекційних ускладнень.			1		1
2	Організація операційної. Лапароскопічна стійка та інструментарій. Ергономіка лапароскопічної операційної.					

	Методи доступу до черевної порожнини					
2.1	Базовий інструментарій та оптичні системи					
2.1.1	Лапароскопи 0°, 30°, 45°. Сучасні технології візуалізації 3D-візуалізація, ICG-флуоресценція, доповнена реальність.			0,5		0,5
2.1.2	Троакари: одноразові/багаторазові, діаметри 5–15 мм.			0,5		0,5
2.1.3	Голка Вереща, оптичні троакари, інсуфлятори.			0,5		0,5
2.1.4	Затискачі, ножиці, аспіраційно-іригаційні системи			0,5		0,5
2.1.5	Вартість обладнання, навчальна крива, технічні складності.			0,5		0,5
2.2	Організація операційної та протоколи безпеки					
2.2.1	Ергономіка операційної, правильне розміщення монітора, хірурга, асистентів.			0,5		0,5
2.2.2	Комунікація в операційній. Team time-out, роль асистента, анестезіолога, операційної сестри.			0,5		0,5
2.2.3	Позиціонування пацієнтки. Положення: літотомічне, Тренделенбурга, Фовлера, комбіновані позиції.			1		1
2.3	Техніка створення пневмоперитонеуму					
2.3.1	Техніка створення пневмоперитонеуму (відкрита та закрыта методика, оптичний троакар). Альтернативні точки.			1		1
2.3.2	Протоколи інсуфляції CO ₂ , контроль внутрішньочеревного тиску.			1		1

2.3.3	Профілактика ускладнень при лапароскопічному доступі			1		1
2.4	Розташування портів і принцип триангуляції					
2.4.1	Вибір кількості портів залежно від типу операції.			1		1
2.4.2	Розміщення допоміжних портів для ергономічної роботи.			1		1
3	Діагностична лапароскопія: топографо-анатомічні орієнтири органів малого таза. Види енергії та основні принципи безпеки.					
3.1	Діагностична лапароскопія. Показання, техніка огляду черевної порожнини.	1		0,5		1,5
3.2	Лапароскопічна анатомія органів малого таза			0,5		0,5
3.3	Анатомічні орієнтири: клубові, маткові, яєчникові судини, сечовід.			1		1
3.4	Топографічні «зони ризику» при лапароскопічних втручаннях			1		1
3.5	Монополярна, біполярна електрохірургія. Основні принципи безпеки використання інструментів			1		1
4	Основи лапароскопічної техніки: фотодокументація, біопсія та базові операції					
4.1	Лапароскопічні гінекологічні втручання фотодокументація, біопсії.			0,5		0,5
4.2	Базові принципи лапароскопічної техніки: цистектомія, резекція яєчника.			0,5		0,5
4.3	Базові принципи лапароскопічної техніки в менеджменті позаматкової			1		1

	вагітності: сальпінгектомія, сальпінгостомія					
4.4	Оцінка якості операції. Чек-листи ESGE/AAGL, критерії якості			0,5		0,5
5	Практичний симуляційний модуль					
5.1	Огляд симуляційного обладнання: бокс-тренажери, лапароскопічні інструменти, камери.			1		1
5.2	Навігація камерою: просторова орієнтація, фокус, стабілізація, підтримка горизонту, плавність рухів			2		2
5.3	Бімануальні вправи. Координація між правою та лівою рукою під контролем камери, базові принципи «координації око-рука»			2		2
5.3.1	Тренінг захоплення та утримання об'єкта двома інструментами, передача об'єкта з однієї руки в іншу			2		2
5.3.2	Тренінг синхронних та асиметричних рухів двома інструментами, координація рухів у протилежних напрямках			2		2
5.3.3	Вправи «bean drop» Маніпуляції з точністю.			2		2
5.4	Оцінка за OSATS/MISTELS			2		2
5.4.1	Час, точність, ергономіка.			1	1	2
5.4.2	Індивідуальний зворотний зв'язок і план розвитку навичок.			1	1	2
	Іспит	1				
	Всього	1	2	34	2	39

*4 години - для двотижневого циклу;

*2 години – для однотижневого циклу

Примітка: у навчальних планах та програмах циклів тематичного удосконалення для науково-педагогічних працівників не менше 20 % навчальних годин передбачено на удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей у межах освітньої діяльності, інноваційних технологій викладання.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ЦИКЛУ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

«Симуляційне удосконалення: базовий курс лапароскопії в гінекології»

Тривалість навчання: 1 тиждень (39 годин)

Код		Назва розділу, теми
Тема	Елемент	
1	2	3
1		Вступ до лапароскопії: історія, визначення, види, показання та протипоказання
	1.1	- Історія та еволюція лапароскопії: розвиток гінекологічної лапароскопії.
	1.2	- Вступ до лапароскопії та основи малоінвазивної хірургії. Визначення. Діагностична, - оперативна (планова та ургентна) лапароскопія.
	1.3	- Відеолапароскопія, HD/3D-візуалізація, робот-асистовані системи, однопортові, NOTES методики.
	1.4	- Показання та протипоказання; переваги й обмеження лапароскопії.
	1.5	- Концепції FTS і ERAS в гінекологічній лапароскопії. Зменшення травми, швидша реабілітація, зниження інфекційних ускладнень.
2		Організація операційної. Лапароскопічна стійка та інструментарій. Ергономіка лапароскопічної операційної. Методи доступу до черевної порожнини
	2.1	- Базовий інструментарій та оптичні системи
	2.1.1	- Лапароскопи 0°, 30°, 45°. Сучасні технології візуалізації - 3D-візуалізація, ICG-флуоресценція, доповнена реальність.
	2.1.2	- Троакари: одноразові/багаторазові, діаметри 5–15 мм.
	2.1.3	- Голка Вереща, оптичні троакари, інсуфлятори.
	2.1.4	- Затискачі, ножиці, аспіраційно-іригаційні системи
	2.1.5	- Вартість обладнання, навчальна крива, технічні складності.
	2.2	- Організація операційної та протоколи безпеки
	2.2.1	- Ергономіка операційної, правильне розміщення монітора, хірурга, асистентів.

	2.2.2	Комунікація в операційній. - Team time-out, роль асистента, анестезіолога, операційної сестри.
	2.2.3	- Позиціонування пацієнтки. Положення: літотомічне, Тренделенбурга, Фовлера, комбіновані позиції.
	2.3	- Техніка створення пневмоперитонеуму
	2.3.1	- Техніка створення пневмоперитонеуму (відкрита та закрита методика, оптичний троакар). Альтернативні точки.
	2.3.2	- Протоколи інсуфляції CO₂, контроль внутрішньочеревного тиску.
	2.3.3	- Профілактика ускладнень при лапароскопічному доступі
	2.4	- Розташування портів і принцип триангуляції
	2.4.1	- Вибір кількості портів залежно від типу операції.
	2.4.2	- Розміщення допоміжних портів для ергономічної роботи.
3		Діагностична лапароскопія: топографо-анатомічні орієнтири органів малого таза. Види енергії та основні принципи безпеки.
	3.1	- Діагностична лапароскопія. Показання, техніка огляду черевної порожнини.
	3.2	- Лапароскопічна анатомія органів малого таза
	3.3	- Анатомічні орієнтири: клубові, маткові, яєчникові судини, сечовід.
	3.4	- Топографічні «зони ризику» при лапароскопічних втручаннях
	3.5	- Монополярна, біполярна електрохірургія. Основні принципи безпеки використання інструментів
4		Основи лапароскопічної техніки: фотодокументація, біопсія та базові операції
	4.1	- Лапароскопічні гінекологічні втручання фотодокументація, біопсії.
	4.2	- Базові принципи лапароскопічної техніки: цистектомія, резекція яєчника.
	4.3	- Базові принципи лапароскопічної техніки в менеджменті позаматкової вагітності: сальпінгектомія, сальпінгостомія
	4.4	- Оцінка якості операції. Чек-листи ESGE/AAGL, критерії якості

5		Практичний симуляційний модуль
	5.1	- Огляд симуляційного обладнання: бокс-тренажери, лапароскопічні інструменти, камери.
	5.2	- Навігація камерою: просторова орієнтація, фокус, стабілізація, підтримка горизонту, плавність рухів
	5.3	- Бімануальні вправи. Координація між правою та лівою рукою під контролем камери, базові принципи «координації око-рука»
	5.3.1	- Тренінг захоплення та утримання об'єкта двома інструментами, передача об'єкта з однієї руки в іншу
	5.3.2	- Тренінг синхронних та асиметричних рухів двома інструментами, координація рухів у протилежних напрямках
	5.3.3	- Вправи «bean drop» Маніпуляції з точністю.
	5.4	- Оцінка за OSATS/MISTELS
	5.4.1	- Час, точність, ергономіка.
	5.4.2	- Індивідуальний зворотний зв'язок і план розвитку навичок.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ДЛЯ ЦИКЛУ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

«Симуляційне удосконалення: базовий курс лапароскопії в гінекології»

№ з/п	Назва практичної навички
1	2
1	Організація операційної та дотримання протоколів безпеки (ергономіка, інсуфляція CO ₂ , контроль внутрішньочеревного тиску).
2	Правильне позиціонування пацієнтки (літотомічне, Тренделенбурга, Фовлера; особливі випадки — ожиріння, вагітність, коморбідності).
3	Створення пневмоперитонеуму за Вереш-технікою з перевітками безпечного входу.
4	Виконання відкритого доступу (Хассон) та введення оптичного троакару; вибір альтернативних точок (Пальмера, надпупковий).
5	Планування та розміщення портів із дотриманням принципу триангуляції під тип операції.
6	Навігація камерою і робота з оптикою 0°/30°/45° (горизонт, стабільність, повний огляд).
7	Атравматична тканинна маніпуляція інструментами (щипці, ножиці, аспіраційно-іригаційні системи) та економія рухів.
8	Безпечна робота з енергією (моно-/бі- та ультразвукова дисекція), базова гемостаза.
9	Лапароскопічна анатомічна орієнтація: ідентифікація критичних структур і зон ризику в малому тазі.
10	Діагностичний огляд черевної порожнини, фотодокументація та прицільні біопсії.
11	Виконання базового адгезіолізису в «безпечних зонах» під супервізією.
12	Розвиток бімануальної координації на симуляторах (перенесення кілець, вправи на синхронність, bean drop , «лабіринт»).
13	Відпрацювання етапів базових втручань на придатках на моделях (цистектомія, сальпінгектомія/сальпінгостомія, менеджмент позаматкової вагітності).

14	Командна комунікація в операційній, робота за чек-листами ESGE/AAGL, ведення операційної документації та алгоритм виклику допомоги.
15	Менеджмент інтраопераційних ускладнень і безпечна конверсія до лапаротомії; самооцінка/оцінка навичок за OSATS/MISTELS.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ТЕСТУВАННЯ
ДЛЯ ЦИКЛУ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ
«Симуляційне удосконалення: базовий курс лапароскопії в
гінекології»

100 "Рекомендований робочий внутрішньочеревний тиск у дорослих під час гінекологічної лапароскопії становить:

0 "6–8 мм рт. ст.

0 "10–12 мм рт. ст.

100 "12–14 мм рт. ст.

0 "18–20 мм рт. ст.

100 "Оптимальне положення пацієнтки для лапароскопії органів малого таза:

0 "Лежачи на боці без додаткових позицій

100 "Літотомічне з 15–30° Тренделенбурга

0 "Фовлера (голова догори) без підтримки

0 "Пласке положення на спині без підніжних упорів

100 "Альтернативна точка входу при підозрі на періумбілікальні спайки:

0 "Точка Мак-Бернея

100 "Точка Пальмера (ліва підреберна ділянка)

0 "Праве підребер'я

0 "Серединний надлобковий доступ

100 "Об'єктивний критерій правильного розташування голки Вереша після підключення інсуфлятора:

0 "Поява тимпаніту при перкусії над шлунком

100 "Початковий тиск <10 мм рт. ст. при старті подачі газу

0 "Негативний тест «повітряної краплі»

0 "Активне виділення серозної рідини з канюлі

100 "Який газ застосовують для створення пневмоперитонеуму?

0 "Кисень (O₂)

0 "Закис азоту (N₂O)

100 "Вуглекислий газ (CO₂)

0 "Повітря

100 "Перевага оптики 30° порівняно з 0°:

0 "Менша потреба у ротації телескопа

100 "Можливість «заглядати» над/під структурами шляхом ротації

0 "Завжди краща передача кольорів

0 "Менша чутливість до запотівання

100 "Метод, що має найбільший ризик латерального теплового ушкодження за тривалої активації:

100 "Монополярна електрохірургія (гачок/голка)

0 "Біполярна коагуляція

0 "Ультразвукова дисекція

0 "Механічні (холодні) інструменти

100 "Принцип триангуляції під час розміщення портів означає:

0 "Розташування всіх портів по одній лінії

100 "Камера по центру, робочі порти формують «трикутник» до цілі 60–90°

0 "Випадкове розміщення залежно від зручності

0 "Максимальне зближення робочих портів для коротких інструментів

100 "Яке завдання належить до стандартів MISTELS/симуляцій на бокс-тренажері?

0 "Інтубація трахеї

100 "Перенесення кілець (peg/ring transfer)

0 "Встановлення центрального венозного катетера

0 "Накладання гіпсової пов'язки

100 "Що входить у зміст "team time-out" перед розрізом?

0 "Оцінка рівня болю пацієнтки за ВАШ

100 "Підтвердження особи пацієнтки, процедури та сторони/обсягу втручання

0 "Визначення обсягу післяопераційної анальгезії

0 "Призначення антибіотикотерапії на 7 днів

100 "Найбільш коректна причина для конверсії до лапаротомії:

0 "Бажання скоротити час операції без медичних підстав

100 "Неконтрольована кровотеча з втратою візуалізації анатомії

0 "Відсутність 3D-камери

0 "Злам одного з допоміжних інструментів без ускладнень

100 "Зазвичай ергономіку роботи забезпечує міжробоча відстань портів:

0 "1–2 см

100 "5–8 см

0 "10–12 см

0 ">15 см

100 "Кут введення голки Вереша в ділянці пупка у пацієнток без ожиріння:

0 "Перпендикулярно до черевної стінки

100 "Під кутом $\approx 45^\circ$ у напрямку таза

0 "У бік правого підребер'я

0 "Під кутом 80–90° у напрямку діафрагми

100 "Тест, що використовується для підтвердження інтраперитонеального розташування голки Вереша:

0 "Тест «шприца з фізіологічним розчином» із відштовхуванням

100 "«Крапельний» тест (вільне спадання краплі)

0 "Пальпація імпульсу в канюлі

0 "Візуалізація жовчі в канюлі

100 "Що НЕ є стандартним параметром оцінки в OSATS/MISTELS?

0 "Час виконання завдання

0 "Точність/кількість помилок

0 "Економія рухів/ергономіка

100 "Післяопераційне зниження гемоглобіну

100 "Оптимальне розташування монітора для зменшення втоми та збереження орієнтації:

0 "За спиною хірурга і вище рівня голови

100 "На рівні очей, навпроти оператора, по осі робочого поля

0 "На підлозі під кутом догори

0 "Під стелею позаду анестезіолога

100 "Як підтримувати «горизонт» зображення під час роботи камерою?

0 "Не рухати телескоп узагалі

100 "Коригувати ротацію телескопа/головки камери під час маніпуляцій

0 "Зменшити тиск CO₂ до 6 мм рт. ст.

0 "Вимкнути джерело світла під час переміщення

100 "Ключова перевага лапароскопії над лапаротомією у більшості випадків:

0 "Більший післяопераційний біль

100 "Менша травматичність та швидша реабілітація

0 "Вища частота інфекцій рани

0 "Довша госпіталізація

100 "Спосіб зменшити запотівання оптики під час операції:

0 "Знизити температуру телескопа перед введенням

100 "Попередньо підігріти телескоп/використати анти-фог

0 "Зменшити тиск CO₂ до 4 мм рт. ст.

0 "Перейти на оптику 0° у всіх випадках

100 "Яку структуру обов'язково ідентифікують перед дисекцією латеральної стінки таза?

0 "Круглу зв'язку матки

100 "Сечовід

0 "Сальникові судини

0 "Апендикс

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про вищу освіту» - <http://zakon4.rada.gov.ua>.
2. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я» Наказ МОЗ України від 29 березня 2002 року № 117.
3. Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти 2015 – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.
4. Наказ Міністерства охорони здоров'я України №1254 від 22.06.2021 «Про затвердження Положення про інтернатуру», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 17 серпня 2021 року за №1081/36/36703.
5. Cunningham, F. G., Leveno, K. J., Bloom, S. L., Dashe, J. S., Hoffman, B. L., Casey, B. M., & Spong, C. Y. (2022). *Williams Obstetrics* (26th ed.). McGraw-Hill Education.
6. Lentz, G. M., Lobo, R. A., Gershenson, D. M., & Valea, F. A. (2021). *Comprehensive Gynecology* (8th ed.). Elsevier.
7. Barrett, J., & Brinsden, P. (2020). *Operative Obstetrics and Gynecology* (2nd ed.). Elsevier.
8. Hassan, M. H., & Sebire, N. J. (2019). *Clinical Aspects of Cervical Insufficiency*. Springer.
9. Anderson, B. T., & Smith, J. K. (2021). *The Role of Cervical Cerclage in Obstetric Practice*. Wiley-Blackwell.
10. Zhang, Y., & Wang, L. (2023). Value of cervical strain in ultrasound elastography as a predictor of spontaneous preterm delivery. *European Journal of Radiology*, 136, 105351.
11. Lee, J. S., & Kim, M. H. (2024). Application value of ultrasound elastography for screening of early pregnancy cervical insufficiency. *Journal of Obstetrics and Gynaecology Research*, 50(2), 534–542.
12. Kang, S. H., & Kim, J. H. (2023). Changes in cervical elastography, cervical length, and endocervical canal width after cerclage for cervical insufficiency. *Ultrasound in Obstetrics & Gynecology*, 62(3), 315–321.
13. Park, S. Y., & Jang, W. Y. (2024). Predicting cervical insufficiency in twin pregnancies using ultrasound cervical measurements and elastography. *The Journal of Maternal-Fetal & Neonatal Medicine*, 37(5), 788–794.
14. Bae, H. I., & Yoon, S. H. (2024). Recommendations for strain elastography of the uterine cervix. *Obstetrics and Gynecology Clinics of North America*, 51(3), 383–391.
15. American College of Obstetricians and Gynecologists (ACOG). (2023). Cervical cerclage: A comprehensive review of major guidelines. *American Journal of Obstetrics & Gynecology*, 229(4), 486–495.
16. Royal College of Obstetricians and Gynaecologists (RCOG). (2017). Cerclage use: A review of three national guidelines. *BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology*, 124(7), 1173–1180.

17. Jang, D. W., & Lee, S. Y. (2024). Treatment of cervical insufficiency and/or a short cervix with antimicrobial agents can restore cervical length. *The Journal of Maternal-Fetal & Neonatal Medicine*, 37(4), 256–262.
18. Smith, J. K., & Fox, S. (2019). Antibiotic administration for intra-amniotic infection/inflammation in patients presenting with cervical insufficiency. *Obstetrics & Gynecology*, 134(6), 1322–1329.
19. Nelson, M. S., & Tan, P. M. (2019). Acute cervical insufficiency without intra-amniotic infection/inflammation treated with cerclage: Prognosis. *American Journal of Obstetrics & Gynecology*, 221(5), 452–457.
20. Kong, D. W., & Lee, W. Y. (2024). Effectiveness and pregnancy outcomes of ultrasound-indicated vs physical-examination-indicated cervical cerclage. *BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology*, 131(1), 109–116.
21. American College of Obstetricians and Gynecologists (ACOG). (2024). Management of women with cervical insufficiency: Transformation of views. *Obstetrics & Gynecology*, 130(2), 321–327.
22. Royal College of Obstetricians and Gynaecologists. (2023). Investigation and management of recurrent pregnancy loss: A comprehensive review of guidelines. *Obstetrics & Gynecology International*, 2023, Article 9436905.
23. Shirodkar, V. N., & Kirschner, H. A. (2020). Prevention of preterm delivery by cervical cerclage: Prophylactic versus emergency procedures. *Obstetrics & Gynecology*, 136(4), 825–834.
24. Marcovici, M., & Khan, K. (2024). Rescue cervical cerclage for previable birth prevention: A comprehensive review. *The Journal of Maternal-Fetal & Neonatal Medicine*, 37(6), 1142–1149.
25. Bertolotto, L. F., & Tozzi, C. (2021). Emergency cervical cerclage: Complications and prevention strategies—Systematic review. *European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology*, 256, 35–42.
26. Liu, J. X., & Zhong, X. Y. (2024). Efficacy of late cervical cerclage for preventing preterm birth in cervical incompetence. *BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology*, 131(5), 914–921.
27. Nguyen, A. M., & Lim, T. L. (2020). Laparoscopic abdominal cerclage versus transvaginal cerclage for cervical insufficiency: A comparative study. *Journal of Minimally Invasive Gynecology*, 27(5), 1241–1248.
28. Brown, L. H., & Sutherland, L. (2024). Laparoscopic placement of cervical cerclage: Technical aspects and complication prevention. *Journal of Obstetrics & Gynaecology*, 44(6), 1310–1317.
29. Brady, S. E., & Patel, R. S. (2017). Prevention of preterm birth: Novel cervix-targeted interventions. *Journal of Obstetrics and Gynaecology Research*, 43(6), 1050–1057.
30. Koh, S. W., & Li, C. Y. (2024). Prospective study on the impact of cervical cerclage in patients with cervical insufficiency. *The Journal of Maternal-Fetal & Neonatal Medicine*, 37(7), 987–994.
31. Kang, T. M., & Yang, F. W. (2025). Full-thickness cervix

reconstruction via collagen scaffolds. *Frontiers in Obstetrics & Gynecology*, 9(1), 12–19*.

32. https://www.dec.gov.ua/cat_mtd/galuzevi-standarti-ta-klinichni-nastanovi/

33. <http://www.drlz.com.ua/>

34. <https://www.who.int/ru>

35. https://www.gfmer.ch/Guidelines/Obstetrics_gynecology_guidelines

Templ ate.htm

36. <https://www.cochrane.org>

37. <https://www.acog.org>

38. <https://www.ebcog.org>

39. <https://www.uptodate.com>

40. <https://www.online.lexi.com>

41. <https://www.ncbi.nlm.nih.com>

42. <https://www.thelancet.com>

43. <https://www.rcog.org.uk>

44. <https://www.npwh.org>